COLOCVIU STRATEGIC

Nr.5
Mai 2013

UNIVERSITATEA NAŢIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ŞI SECURITATE

ROLUL ORGANIZAŢIILOR INTERNAŢIONALE DE SECURITATE ÎN CREŞTEREA TRANSPARENŢEI, PREDICTIBILITĂŢII ŞI REDUCERII CONFLICTUALITĂŢII ÎN RELAŢIILE INTERNAŢIONALE. STUDIU DE CAZ

Teofil ISPAS

I. Cadrul instituţional de gestionare a mediului de securitate internaţional

Mediul de securitate global este afectat profund de fenomenul de globalizare, prin: creşterea gradului de interdependenţă şi interacţiune în plan economic; relaţia pozitivă statornicită între pace, prosperitate şi democraţie; dobândirea unor noi vulnerabilităţi; înregistrarea unor pierderi de suveranitate din partea statelor, determinate de interdependenţa economică şi tehnologică; apariţia unor mutaţii în planul identităţii naţionale, ca urmare a standardizării şi omogenizării valorilor şi normelor de orice natură.

Dispariţia echilibrului dintre cele două superputeri a stimulat competiţia pentru dobândirea echilibrelor locale. Acest lucru a determinat amplificarea rolului puterilor regionale şi modificarea raţiunilor şi formelor de implicare a marilor puteri, în zonele respective. De asemenea, asistăm la perfecţionarea sistemului relaţiilor internaţionale, prin multiplicarea şi diversificarea numărului de actori şi a legăturilor dintre aceştia, pe de o parte, precum şi prin realizarea „autoreglării", pe de altă parte, ca proces continuu de „redistribuire a puterii" între actorii sistemului.

Pe scena relaţiilor internaţionale acţionează, pentru reglementarea şi gestionarea problemelor de politică externă şi securitate, alături de statele naţionale şi alţi actori, organizaţiile interguvernamentale şi forţele transnaţionale, ca de exemplu, firmele multinaţionale, organizaţiile neguvernamentale şi opinia publică. Unele din aceste organizaţii interguvernamentale dispun de structuri de decizie internaţională (ONU şi OSCE), altele nu sunt decât forumuri de dezbatere (Consiliul Europei), iar altele au la dispoziţie instrumente operaţionale de punere în aplicare a deciziilor sau structuri active de securitate (NATO şi UE).

Organizaţia Naţiunilor Unite a fost gândită şi creată ca o instituţie capabilă să gestioneze sistemul relaţiilor internaţionale, pentru a preveni şi combate violenţa interstatală. Carta ONU precizează în articolul 2 că toate statele membre sunt obligate să-şi rezolve în mod paşnic disputele, să se abţină de la folosirea forţei sau ameninţării cu forţa în relaţiile internaţionale şi de a coopera în cadrul operaţiilor de pace desfăşurate sub egida sa. Tot în Cartă se mai specifică faptul că organismul ONU însărcinat cu menţinerea păcii şi securităţii internaţionale este Consiliul de Securitate. Acesta este investit cu competenţe depline în: menţinerea păcii şi a securităţii internaţionale (cap. V, art. 24/1); formularea (...) de planuri (...) pentru stabilirea unui sistem de control al armamentelor (cap. V, art. 26); soluţionarea paşnică a disputelor (cap. VI); dreptul de folosire a forţei în condiţiile în care este necesară menţinerea şi refacerea păcii şi securităţii (cap. VII).

Conform cap. VII, Consiliul de Securitate este autorizat să identifice agresorul sau agresorii (art.39 şi 40), să decidă ce măsuri coercitive, inclusiv folosirea forţei, trebuie impuse pentru a opri agresorul şi a restaura pacea (art. 41-49) şi să adreseze statelor membre cererea de punere la dispoziţia organizaţiei a mijloacelor financiare şi militare necesare atingerii acestui scop (art. 43-45). Cu toate că Adunarea Generală este forumul suprem al Naţiunilor Unite, de fapt, Consiliul de Securitate s-a dovedit a fi cel mai important organism, pentru că rezoluţiile acestuia sunt obligatorii pentru toate statele membre şi chiar dacă nu sunt întotdeauna respectate, ele definesc de multe ori ceea ce se numeşte comportament acceptabil în arena internaţională.

Prin prevederile cap. VIII din Cartă, ONU acordă dreptul organizaţiilor internaţionale regionale de a acţiona pentru menţinerea păcii şi securităţii zonale, în acord cu scopurile şi principiile organizaţiei mondiale. Consiliul de Securitate poate autoriza sau solicita organizaţiilor regionale de securitate să intervină pentru: rezolvarea paşnică a diferendelor locale; aplicarea măsurilor de constrângere sub autoritatea sa; să-şi folosească forţele în operaţii de pace din afara zonei iniţiale de competenţă (în baza art. 51 al Cartei ONU).

Organizaţia pentru Securitate şi Cooperare în Europa s-a dorit a fi, iniţial, un proces de consultare politică, un forum multilateral de dialog şi negociere, fără structuri permanente, care încerca să organizeze destinderea pe continent. Astăzi, OSCE este o organizaţie paneuropeană de securitate, concepută pentru a servi drept instrument de primă instanţă pentru avertizarea din timp şi prevenirea conflictelor, gestionarea conflictelor şi reconstrucţia post-conflict în Europa. Regulile de bază sunt egalitatea membrilor şi consensul în adoptarea deciziilor.

OSCE şi-a stabilit următoarele priorităţi: consolidarea valorilor comune ale statelor membre şi ajutarea lor în construirea societăţii civile democratice, bazate pe supremaţia legii; prevenirea conflictelor locale, restaurarea stabilităţii şi readucerea păcii în zonele de conflict; surmontarea unor deficite, reale ori numai presupuse, ale stării de securitate a statelor membre şi prevenirea unor noi destructurări ale acestora, prin promovarea unui sistem regional de securitate bazat pe cooperare.

Spre deosebire de alte organisme de securitate sau alianţe militare, OSCE îşi construieşte politica de securitate pe cooperare, pe deschidere şi transparenţă. Se urmăreşte, în special, evitarea escaladării potenţialelor conflicte, prin cooperarea tuturor şi nu prin recurgerea la utilizarea mijloacelor de confruntare pentru a impune stabilitatea. Acesta este şi unul din motivele pentru care din organigrama organizaţiei lipsesc structurile pentru adoptarea de decizii împotriva statelor.

OSCE promovează aceeaşi interpretare a conceptului de securitate şi a relaţiei securitate-pace ca şi ONU. Explicaţia se regăseşte în "Declaraţia asupra principiilor ("Decalogul") care guvernează relaţiile reciproce dintre statele participante", capitol distinct al Actului Final de la Helsinki. Conform acestuia, securitatea presupune: egalitatea suverană între state; nerecurgerea la forţă şi la ameninţarea cu forţa; inviolabilitatea frontierelor; integritatea teritorială; neamestecul în treburile interne; respectarea drepturilor omului şi libertăţilor fundamentale; egalitatea în drepturi a popoarelor şi dreptul acestora de a dispune de ele însele; îndeplinirea cu bună credinţă a obligaţiilor asumate conform dreptului internaţional.

Conform noului Concept Strategic misiunea esenţială a NATO rămâne aceea „*de a asigura că Alianţa este o comunitate de neegalat de libertate, pace, de securitate şi valori comune*”[1], al cărui scop fundamental şi continuu „*este de a proteja libertatea şi securitatea tuturor membrilor săi prin mijloace politice şi militare*”[2]. Sarcinile esenţiale de bază vor continua să fie apărarea colectivă, în conformitate cu articolul 5 al Tratatului, în perspectiva căreia NATO va rămâne o alianţă nucleară şi îşi va asigura întreaga gamă de capabilităţi necesare; gestionarea crizelor „*acolo unde este posibil şi atunci când este necesar, pentru a preveni crizele, gestiona crizele, stabilizarea post-conflict şi sprijini reconstrucţia*”[3]; cooperarea în domeniul securităţii.

Tratatul de la Lisabona consolidează Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) şi Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene (TFUE). Titlul V din tratat „Dispoziţiile generale privind acţiunea externă a Uniunii şi dispoziţii speciale privind politica externă şi de securitate comună” (PESC), dar mai ales Secţiunea 2/Capitolul 2 (art. 42-46) intitulat „Dispoziţii privind politica de securitate şi apă-

Colonelul dr. Teofil ISPAS este comandant al Colegiului Militar Liceal „Ştefan cel Mare”, Câmpulung Moldovenesc, şi urmează Cursul postuniversitar de perfecţionare în conducere strategică – nivel JOINT, în cadrul Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I”, Bucureşti.

rare comună" (PSAC), protocoalele 10, 11 şi declaraţiile 13 şi 14 scot în evidenţă transparenţa şi claritatea juridică în acest domeniu important de politici.

Principiile care orientează acţiunea externă a UE sunt: *„democraţia, statul de drept, universalitatea şi indivizibilitatea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, respectarea demnităţii umane, principiile egalităţii şi solidarităţii, precum şi respectarea principiilor Cartei Organizaţiei Naţiunilor Unite şi a dreptului internaţional"*[4].

PESC are ca obiective: apărarea valorilor, a intereselor fundamentale, a securităţii, a independenţei şi integrităţii sale; consolidarea şi sprijinirea democraţiei, a statului de drept, a drepturilor omului şi a principiilor dreptului internaţional; menţinerea păcii, prevenirea conflictelor şi consolidarea securităţii internaţionale; promovarea dezvoltării durabile pe plan economic, social şi de mediu a ţărilor în curs de dezvoltare, cu scopul primordial de a eradica sărăcia; încurajarea integrării tuturor ţărilor în economia mondială, inclusiv prin eliminarea treptată a barierelor în calea comerţului internaţional; participarea la elaborarea unor măsuri internaţionale pentru conservarea şi îmbunătăţirea calităţii mediului şi gestionarea durabilă a resurselor naturale mondiale; acordarea de asistenţă populaţiilor, ţărilor şi regiunilor care se confruntă cu dezastre naturale sau provocate de om; promovarea unui sistem internaţional bazat pe o cooperare multilaterală mai puternică şi pe o bună guvernare globală.

PSAC este parte integrantă a PESC şi include definirea treptată a unei politici de apărare comune a UE, care va conduce la o apărare comună a statelor membre, în conformitate cu normele lor constituţionale şi cu respectarea obligaţiilor care decurg din calitatea de membru al NATO. PSAC pune la dispoziţia Uniunii o capacitate operaţională bazată pe mijloace civile şi militare pentru a executa misiuni de menţinere a păcii, prevenire a conflictelor şi consolidare a securităţii internaţionale, în conformitate cu principiile Cartei ONU, incluzând *„acţiunile comune în materie de dezarmare, misiunile umanitare şi de evacuare, misiunile de consiliere şi de asistenţă în probleme militare, misiunile de prevenire a conflictelor şi de menţinere a păcii, misiunile forţelor de luptă pentru gestionarea crizelor, inclusiv misiunile de restabilire a păcii şi operaţiile de stabilizare după încetarea conflictelor"* [5].

---

[1] *Strategic Concept For the Defence and Security of The Members of the North Atlantic Treaty Organisation*, adopted by Heads of State and Government at the NATO Summit in Lisbon 19-20 November 2010, "Active Engagement, Modern Defence", Preface
[2] Ibidem, art. 1
[3] Ibidem, art. 20
[4] Tratatul privind Uniunea Europeană, în Versiunea consolidată a Tratatului privind Uniunea Europeană şi a Tratatului privind funcţionarea Uniunii Europene, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, Ediţia în limba română, C 83, anul 53, 30 martie 2010, art. 21 (1)
[5] Idem, art. 43 (1)

II. Eficienţa organizaţiilor internaţionale de securitate în gestionarea conflictualităţii

Schimbările permanente din cadrul mediului de securitate au determinat organizaţiile internaţionale să recurgă la reevaluări interne în scopul dezvoltării capacităţilor pentru a aborda oportun şi pentru a găsi soluţii eficace şi eficiente la problemele multiple apărute în relaţiile dintre state. Preocupările au vizat: implementarea unor principii, standarde, norme şi reguli, agreate de statele membre, care să le orienteze acţiunea şi pe baza cărora să se construiască relaţiile internaţionale; crearea mecanismelor de monitorizare şi a procedurilor de intervenţie pentru sprijinirea respectării sau impunerii normelor de conduită; menţinerea consensului intern şi a unui optim funcţional; creşterea încrederii comunităţii internaţionale în capacitatea de realizare a obiectivelor stabilite.

Răspunsul internaţional faţă de diverse manifestări de violenţă trebuie să genereze o reacţie adecvată şi promptă atât în plan multilateral cât şi bilateral, spre a convinge atât guvernele cât şi alţi actori implicaţi să intervină în sensul controlului şi stopării violenţei. O gestionare corespunzătoare a unei stări conflictuale presupune cunoaşterea şi înţelegerea cauzelor şi istoricului diferendului; cunoaşterea actorilor implicaţi, a mijloacelor de acţiune a acestora, a obiectivelor şi nivelului de ambiţie propus; abordarea preventivă, coerentă şi realistă a evenimentelor şi evaluarea corectă a riscurilor de escaladare a nivelului de violenţă şi posibilelor consecinţe; sprijinul vecinătăţii şi a comunităţii internaţionale; adecvarea măsurilor aplicate şi o configurare dezirabilă a stării finale dorite.

Strategiile de reacţie ale organizaţiilor internaţionale de securitate s-au bazat în principal pe aplicarea de sancţiuni economice sau politice şi pe executarea intervenţiilor în forţă.

De multe ori eficienţa politică a acestor sancţiuni a fost limitată, nu au reuşit întotdeauna să schimbe comportamentul politic al actorilor, iar impactul economic a generat efecte colaterale – so-

ciale şi umanitare – negative, fapt ce a făcut ca mulţi comentatori să ridice problema moralităţii sancţiunilor economice ca instrument politic. În impunerea sancţiunilor nu s-au avut în vedere întotdeauna caracteristicile economice şi politice ale statului-ţintă, gravitatea situaţiei care trebuie rezolvată, un regim de duritate adecvat astfel încât să nu genereze situaţii extreme şi condiţiile în care sancţiunile pot fi ridicate sau abandonate. Statele vizate au dezvoltat strategii de răspuns la sancţiunile aplicate, fie nu s-au supus presiunilor economice, fie au rezistat acestora. Pot fi considerate cauze ale ineficienţei sancţiunilor: interpretările diferite date de către state regimului sancţiunilor; impunerea şi monitorizarea diferenţiată a sancţiunilor; costurile sunt suportate de către state, de multe ori, inegal.

Intervenţiile umanitare s-au dezvoltat ca o practică a organizaţiilor internaţionale după anii '90. Într-o societate guvernată pe principiile suveranităţii, neintervenţiei şi neutilizării forţei recurgerea la intervenţie umanitară sau la acţiuni de menţinere şi impunere a păcii este un demers sensibil şi dezbătut, dar necesar uneori. Statul suveran trebuie să acţioneze ca garant ale securităţii cetăţenilor săi, însă dacă drepturile omului sunt nerespectate flagrant atunci principiul umanitar trebuie să prevaleze în faţa principiilor de drept internaţional care protejează statele.

Dezbaterile pentru definirea naturii şi caracterului intervenţiei şi cu referire la oportunitate, legitimitate şi legalitate fie au întârziat reacţia organizaţiilor internaţionale de securitate faţă de manifestările de violenţă, fie au condus la o schimbare a formulei de răspuns. Asumarea executării unor intervenţii, de orice natură, în condiţii de eficienţă maximă, presupune angajarea de forţe pregătite şi mijloace adecvate, planuri de acţiune corespunzătoare şi resurse suficiente. Cea mai dificilă etapă este obţinerea consensului necesar al statelor membre pentru susţinerea intervenţiei.

III. Studiu de caz – criza cipriotă

1. Geopolitica spaţiului cipriot

Ciprul, o insulă de doar 9.253 km^2 situată în estul M. Mediterane, la 65 km sud de Turcia şi la 800 km de Grecia continentală, la răscrucea a trei continente, este o ţară care aparţine Europei, deşi este mult mai aproape de Asia şi Africa. Insula a fost cedată în anul 1878 Marii Britanii de către Imperiul otoman, iar în 1925 a devenit colonie a coroanei. Populată mai ales de greci (80%) şi de o minoritate turcă (18%), insula a dobândit o importanţă strategică după deschiderea, în 1869, a canalului Suez.

Ciprul este frecvent obiectul unor tulburări între cele două comunităţi de etnie, de limbă şi de religie diferită, musulmană şi ortodoxă. Conflictul greco-turc este conflictul a două culturi diferite, care după patru sute de ani de dominaţie turcă, a generat mereu confruntări armate: războiul din 1896, războaiele balcanice, războiul din 1921. După cel de-al Doilea Război Mondial, conflictul dintre cele două comunităţi se acutizează, grecii vroiau alipirea insulei la Grecia, ceea ce Londra a refuzat, în timp ce turcii doreau împărţirea insulei în două. Atât Grecia, cât şi Turcia erau membre NATO dar, prima avea relaţii privilegiate cu englezii, în timp ce americanii încercau să-i avantajeze pe turci.

Insula devine independentă la 16 august 1960, ca republică federală bi-naţională, însă rămâne sub o triplă tutelă, americană, engleză şi greacă. Refuzul turcilor de a accepta o schimbare a Constituţiei, care ar fi anulat egalitatea în drepturi cu cea a grecilor, va fi urmat în decembrie 1963 de acţiuni teroriste ale elementelor cipriote greceşti din EOKA (Organizaţia Naţională a Luptătorilor Ciprioţi). Incidentele etnice au impus dispunerea în zonă a unei forţe de pace, UNFICYP (*United Nations Force in Cyprus*), începând cu 4 martie 1964.

Pentru englezi, conflictul greco-turc a fost pretextul menţinerii unor importante baze militare şi de monitorizare radar în Cipru. Înfruntările comunitare nu au încetat, generând, de multe ori, riscul izbucnirii unui război greco-turc. Antagonismul a determinat guvernul condus de episcopul Makarios să se îndrepte către URSS, care începuse să-şi sporească prezenţa în estul M. Mediterane, ceea ce nu convine Greciei.

2. Caracteristicile mediului de securitate internaţional

La începutul anilor '70 relaţiile internaţionale în spaţiul european sunt dominate de eforturile statelor pentru destinderea relaţiilor est-vest şi rezolvarea problemei ansamblului european de apărare. După trei ani de contacte asupra chestiunilor prealabile, de convorbiri pregătitoare şi negocieri, la 1 august 1975 şefii de stat sau de guvern din 33 de ţări europene semnează Actul Final al Conferinţei pentru Securitate şi Cooperare în Europa (CSCE). Conferinţa privind „Reducerea reciprocă

şi echilibrată a forţelor" care reuneşte şapte ţări din Pactul de la Varşovia şi douăsprezece state din NATO, se deschide la Viena în ianuarie 1973, având ca obiectiv ajungerea la un echilibru al forţelor militare din Europa Centrală, cu niveluri de forţe reduse, fără diminuarea securităţii.

După retragerea trupelor americane din Vietnam, urmare a acordului încheiat la Paris în 27 ianuarie 1973 şi stabilirea unor noi relaţii cu China şi URSS, SUA îşi vor orienta politica externă către Europa transformată prin dezvoltarea economică a CEE şi către Japonia. Pe timpul „Războiului de Yom Kippur" din octombrie 1973 neînţelegerile transatlantice ating un nivel fără precedent, mai multe state europene refuzând să sprijine acţiunea de asistenţă americană pentru Israel (Franţa, Italia, Spania, Germania, Turcia, Grecia).

La 26 iunie 1974, şefii de stat şi de guvern din ţările membre NATO semnează la Bruxelles o declaraţie cu privire la relaţiile atlantice pe care Consiliul NATO a adoptat-o la Ottawa cu o săptămână înainte. Conform punctului 3 al Declaraţiei „*membrii alianţei reafirmă că apărarea lor comună este solidară şi indivizibilă*", iar la punctul 11 se consemnează că toate statele „*doresc, de asemenea, să vegheze ca legăturile lor esenţiale pe planul securităţii să se sprijine pe relaţii politice şi economice armonioase*"[6]. Cele două reuniuni au loc pe fondul desfăşurării, în acelaşi an, a două evenimente importante. În martie, Islanda în plină dispută cu Marea Britanie în legătură cu pescuitul, a cerut retragerea bazei NATO de la Keflavik. La 25 aprilie are loc o schimbare de regim în Portugalia, preşedintele Caetano, succesorul lui Salazar în 1968, este alungat de la putere de o Mişcare a forţelor armate.

3. Desfăşurarea crizei

Cu toate că era adept al Enosisului (anexarea insulei la Grecia), preşedintele Ciprului episcopul Makarios, decide în ianuarie 1974 eliminarea din garda naţională a partizanilor declaraţi ai Enosis, membri EOKA, cerând şi retragerea ofiţerilor greci. La 15 iulie 1974 are loc lovitura de stat a extremei drepte, cu sprijinul „regimului coloneilor" de la Atena, care înlocuieşte conducerea statului.

Ankara îşi manifestă îngrijorarea în privinţa securităţii comunităţii turce şi unei posibile modificări unilaterale a statutului Ciprului în favoarea Greciei. Invocând art. 4 din Tratatul de Garanţie din 1960, care dădea dreptul de a interveni în cazul în care independenţa, integritatea teritorială şi securitatea insulei sunt ameninţate şi după refuzul britanic al unei intervenţii comune, armata turcă debarcă la Kyrenia, la 20 iulie, stabilind un cap de pod, care se întinde până în periferiile turce din Nicosia. Grecia decretează mobilizarea generală. În zonă îşi fac apariţia nave de război americane şi ruseşti, iar conflictul se internaţionalizează. Consiliul NATO exprimă un sprijin voalat pentru preşedintele Makarios, dar nu condamnă Turcia. La 22 iulie este acceptată o încetare a focului şi la 24 iulie încep negocierile la Geneva, între cele trei puteri garante, Anglia, Grecia şi Turcia. La 25 iulie regimul militar de la Atena se prăbuşeşte, mărind astfel incertitudinea.

Pentru că negocierile nu înregistrează niciun progres, armata turcă reia ofensiva în zorii zilei de 14 august. Grecia se retrage din NATO. Turcii acceptă o încetare a focului pe aliniamentele atinse, la 16 august, când deja deţin controlul a 38% din suprafaţa insulei. Este pusă în aplicare o operaţie de „*purificare etnică*" în care peste 225.000 de greci ciprioţi s-au refugiat în sud, multe mii sunt daţi dispăruţi, în timp ce mii de ciprioţi turci au trecut în partea nordică.

UNIFICYP nu s-a putut opune acţiunii militare turce, primeşte însă misiunea de a se interpune între cele două părţi beligerante pe „linia verde" a încetării focului.

4. Consecinţe

Perioadele de negociere au alternat cu cele de tensiune, dar problemele de fond nu au fost abordate: întoarcerea refugiaţilor, teritoriile care vor fi controlate de către fiecare parte, retragerea trupelor străine de pe insulă, problemele constituţionale, prerogativele guvernului central şi ale administraţiilor locale. În toamna anului 1983, Grecia supune dezbaterii Adunării Generale a Naţiunilor Unite problema cipriotă, iar comunitatea turcă reacţionează şi proclamă „Republica Turcă a Ciprului de Nord", entitate statală recunoscută doar de Turcia şi unanim condamnată de comunitatea internaţională.

Tensiunile între Grecia şi Turcia au fost pe cale să degenereze în conflict armat: în martie 1987, ca urmare a diferendului privind exploatarea petrolului din Marea Egee; în ianuarie 1996, în legătură cu revendicarea insulei Imia (gr.) / Kardak (tc.); în februarie 1999, când serviciile secrete au facilitat intrarea pe teritoriul Greciei a liderului PKK Abdullah Ocalan.

În 2003, Secretarul General ONU a prezentat un plan de reunificare a insulei, aprobat cu majoritate de populaţia turcă din nordul insulei. Actorii politici din partea greacă au zădărnicit punerea în aplicare a planurilor, motivând prin insuficienţa garanţiilor de securitate pentru ciprioţii greci. În 21 aprilie 2004 Rusia se opune prin veto rezoluţiei

Consiliului de Securitate prin care li se dădeau asigurări cipnoţilor greci şi la 25 aprilie comunitatea greacă votează majoritar împotriva reunificării Ciprului ca republică federativă cu două comunităţi. La 1 mai 2004, partea greacă a Ciprului a aderat la UE.

Principalele concluzii din scurta prezentare a diferendului greco-turc sunt: forţa militară a câştigat; comunitatea internaţională, deşi nu recunoaşte statul cipriot turc, nu sancţionează Turcia; partea greacă a insulei cunoaşte o dezvoltare economică deosebită

[6] Alfred Grosser, *Occidentalii. Ţările Europei şi Statele Unite după război,* Editura DU Style, Bucureşti, 1999, p. 384.

CONCLUZIE:

- *Conflictul din Cipru are o influenţă puternică asupra echilibrului multi-dimensional strategic şi regional al Mediteranei de Est, Orientului Mijlociu şi sudului Europei. Securizarea Mediteranei de Est este dependentă de găsirea unor soluţii paşnice pentru problema cipriotă. Apropierea relaţiilor dintre Grecia şi Turcia pare să aibă o perspectivă îndepărtată, dacă avem în vedere: problema delimitării spaţiului aerian şi a celui maritim din Marea Egee; problema stăpânirii Ciprului; opoziţia Greciei faţă de intrarea Turciei în UE; susţinerea Greciei faţă de minoritatea kurdă din Turcia.*

COLOCVIU STRATEGIC este o publicaţie a Centrului de Studii Strategice de Apărare şi Securitate ce include rezultate ale unor cercetări în domeniu, opinii şi puncte de vedere ale unor specialişti din ţară, sau doctoranzi, masteranzi, din armată şi societate, implicaţi în cercetarea ştiinţifică din domeniul securităţii.

Publicaţie realizată cu sprijinul Editurii
Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I”
Redactor: Mirela ATANASIU
Supliment al revistei *IMPACT STRATEGIC*
ISSN: 1842-8096; B: 0162/621/2013

Centrul de Studii Strategice de Apărare şi Securitate
Şos. Panduri, nr. 68-72, Sector 5, Bucureşti
Telefon: 021.319.56.04, Fax 021.319.55.93
e-mail: cssas@unap.ro
http//:cssas.unap.ro